

REGIONÁLNÍ ROZVOJ A MOŽNOSTI ROZVOJE OBCÍ V ČR

Petr Adamec - asistent senátora ČR

Konference Právně správně na Slovensku i v Česku

11.6.2025

Interreg

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

Slovensko – Česko

ÚVODEM

- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR ČR) představilo program pro podporu a rozvoj obcí: IROP 2021 – 2027
- Podnázev: Komplexní analýza dotačních mechanismů, metodických pokynů Řídicího orgánu a legislativního rámce pro územní samosprávné celky.
- Východiska: Implementace politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti v souladu s předpisy Evropské unie a vnitrostátní legislativou.

PRÁVNÍ ZÁKLAD PODPORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

- Zákonná báze: Realizace probíhá primárně dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který vymezuje kompetenční rámec Ministerstva pro místní rozvoj jako ústředního orgánu státní správy.
- Hierarchie koncepcí: Soulad s dokumentem Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ (SRR 21+), která definuje územní dimenzi a specifické potřeby strukturálně postižených regionů (hospodářsky problémová území).
- Vazba na samosprávu: Implementace zohledňuje ustanovení zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, a zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, v oblasti schvalování programů rozvoje územních obvodů jako povinných podkladů pro žádosti o podporu.

INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC A ŘÍDICÍ ORGÁN (ŘO IROP)

- **Role MMR ČR:** Ministerstvo vystupuje jako Řídicí orgán (ŘO) odpovědný za efektivní, účelné a hospodárné řízení programu v souladu s čl. 71 nařízení (EU) 2021/1060.
- **Metodické prostředí:** Vytváření závazných Jednotných metodických pokynů (JMP), které unifikuji postupy v oblastech zadávání veřejných zakázek, způsobilosti výdajů, vykazování indikátorů a provádění kontrolní činnosti.
- **Zprostředkující subjekt:** Klíčová role Centra pro regionální rozvoj ČR (CRR), které vykonává delegované činnosti, zejména administraci žádostí, technickou pomoc žadatelům a kontrolu realizace projektů v území.

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM (IROP 2021–2027)

- **Alokační rámec:** Program disponuje prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) v celkové výši cca 4,8 mld. EUR, doplněné o národní spolufinancování ze státního rozpočtu a rozpočtů žadatelů.
- **Strukturální členění:** Program je rozdělen do prioritních os reflektujících politické cíle EU: Smysluplnější Evropa (PO 1), Zelenější Evropa (PO 2), Propojenější Evropa (PO 3) a Sociálnější Evropa (PO 4).
- **Kontinuita intervencí:** IROP 2021–2027 přímo navazuje na programové období 2014–2020 s důrazem na dočerpání kapacit v oblasti sociální infrastruktury, bezpečnosti dopravy a digitalizace veřejné správy.

PRIORITY A SPECIFICKÉ CÍLE PROGRAMU 1

- **E-Government a kyberbezpečnost:** Podpora digitalizace agend veřejné správy, rozvoj informačních systémů a posílení odolnosti kritické infrastruktury samospráv vůči kybernetickým hrozbám v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti.
- **Zelená infrastruktura a adaptace:** Investice do revitalizace veřejných prostranství, implementace modro-zelené infrastruktury v sídlech a podpora opatření směřujících k odolnosti vůči klimatickým změnám (vazba na principy udržitelného rozvoje).
- **Integrovaný záchranný systém:** Modernizace technického vybavení a stavební úpravy základen HZS, PCR a ZZS za účelem zvýšení připravenosti k řešení mimořádných událostí a krizových stavů

PRIORITY A SPECIFICKÉ CÍLE PROGRAMU 2

- **Vzdělávací infrastruktura:** Podpora mateřských, základních a středních škol s důrazem na budování odborných učeben, zajištění bezbariérovosti a rozvoj konektivity škol (naplňování cílů Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+).
- **Sociální služby a bydlení:** Rozvoj komunitních forem péče, deinstitucionalizace sociálních služeb a investice do pořízení sociálních bytů pro osoby v bytové nouzi (prevence sociálního vyloučení).
- **Kulturní dědictví a turismus:** Revitalizace movitých a nemovitých národních kulturních památek, památek UNESCO a podpora infrastruktury pro udržitelný cestovní ruch v regionech s vysokým potenciálem.

PRÁVNÍ POSTAVENÍ A TYPOLOGIE PŘÍJEMCŮ

- Veřejnoprávní subjekty: Obec, město, statutární město, kraj a jimi zřizované příspěvkové organizace (PO), svazky obcí vyvíjející činnost dle zákona o obcích.
- Nestátní neziskový sektor: Spolky, ústavy a církevní právnické osoby působící v oblasti sociálních služeb, vzdělávání nebo ochrany památek.
- Právní nárok na dotaci: Na poskytnutí dotace není právní nárok; vzniká až vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotace (RoPD) jako individuálního správního aktu Řídicího orgánu, který zakládá závazkový vztah.

ZPŮSOBILOST VÝDAJŮ A PRINCIP „3E“

- **Věcná a časová způsobilost:** Výdaje musí přímo souviset s cíli projektu, musí vzniknout v období od 1. 1. 2021 do data ukončení realizace a musí být řádně doloženy (faktury, výpisy z účtů, předávací protokoly).
- **Princip 3E:** Povinnost žadatele prokázat Hospodárnost (***Economy***), Efektivnost (***Efficiency***) a Účelnost (***Effectiveness***) vynaložených prostředků v každé fázi životního cyklu projektu.
- **Nezpůsobilé výdaje:** Striktní vyloučení výdajů na nákup použitého vybavení (pokud není stanoveno jinak), úroků z úvěrů, DPH (pokud má příjemce nárok na odpočet) a výdajů mimo schválený rozpočet projektu.

ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK V IROP

- **Zákonný rámec:** Povinnost postupovat dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (tj. „ZZVZ“) u nadlimitních a podlimitních zakázek.
- **Metodický pokyn** pro zakázky: Pro zakázky malého rozsahu a zakázky nespádající pod ZZVZ platí specifická pravidla ŘO IROP, která jsou často přísnější než zákonná minima (zajištění transparentnosti a rovného zacházení).
- **Kontrola ex-ante a ex-post:** CRR provádí kontrolu zadávací dokumentace před vyhlášením (u vybraných zakázek) a následnou kontrolu celého průběhu výběrového řízení před proplacením výdajů.

VEŘEJNÁ PODPORA A PRAVIDLA DE MINIMIS

- **Posouzení neslučitelnosti:** Každý projekt podléhá testu veřejné podpory dle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU, aby nedocházelo k nedovolenému narušení hospodářské soutěže.
- **Režimy podpory:** Využití blokových výjimek (GBER) pro kulturu či infrastrukturu nebo režimu "de minimis" (podpora malé hodnoty), kde je **limit pro jeden podnik 300 000 EUR v tříletém období.**
- **Služby obecného hospodářského zájmu (SOHZ):** Specifický rámec pro financování sociálních a zdravotních služeb prostřednictvím pověřovacích aktů.

PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ KÁZNĚ A SANKCE

- **Právní následek pochybení:** Zjištění porušení pravidel IROP nebo RoPD je klasifikováno jako porušení rozpočtové kázně ve smyslu zákona č. **218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech**.
- **Odvody a penále:** Příslušný Finanční úřad může na základě podnětu ŘO vyměřit odvod za porušení rozpočtové kázně ve výši neoprávněně použitých prostředků, případně penále ve výši 1 promile denně.
- **Prevence:** Využití institutu "**krácení dotace**" přímo ze strany ŘO (před proplacením), což je pro příjemce procesně méně zatěžující než řízení u finančního úřadu.

INFORMAČNÍ ZDROJE

- Klíčové portály: Webové sídlo irop.mmr.cz (oficiální dokumentace, texty výzev, metodiky) a dotaceEU.cz (přehled všech operačních programů v ČR).
- **Konzultační servis:** Regionální pracoviště Centra pro regionální rozvoj (CRR) jako první kontaktní bod pro metodické dotazy k přípravě projektové žádosti.

ZÁVĚR

IROP 2021–2027 představuje pro obce a regiony stabilní investiční rámec, vyžadující však vysokou míru administrativní preciznosti a soulad s komplexním právním řádem EU a ČR.

**DĚKUJI ZA
POZORNOST!**

DOTAZY?